

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ЧУЖОРІДНІ ВИДИ ФЛОРИ І ФАУНИ УКРАЇНИ

спеціальність	202 «Захист і карантин рослин»	обов'язковість дисципліни	вибіркова
освітня програма	Захист і карантин рослин	факультет	Агрономії та захисту рослин
освітній рівень	другий (магістерський)	кафедра	Зоології, ентомології, фітопатології, інтегрованого захисту і карантину рослин ім. Б. М. Литвинова

ВИКЛАДАЧ

Леженіна Ірина Павлівна

Вища освіта – спеціальність біологія

Науковий ступень - кандидат біологічних наук, 03.00.09 – ентомологія

Вчене звання - доцент кафедри зоології, ентомології, фітопатології, інтегрованого захисту і карантину рослин

Досвід роботи – більше 40 років

Показники професійної активності з тематики курсу:

- авторка більше 20 наукових тематичних публікацій;
- учасниця наукових і науково-практичних конференцій

телефон

0966970142

електронна пошта

iryna57lezhnina@gmail.com

дистанційна підтримка

Додатки Google

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	формування у здобувачів професійних знань та умінь щодо чужорідних видів флори і фауни України, забезпечення охорони рослинних ресурсів та тваринного світу країни від занесення та розповсюдження чужорідних видів флори і фауни, розробка та впровадження необхідних заходів щодо попередження ввезення їх з об'єктами регулювання в Україну.
Формат	лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання
Деталізація результатів навчання і форм їх контролю	• Здатність самостійно проводити спостереження, обліки, виявлення та визначення видової належності чужорідних видів флори і фауни на підставі знань про їх морфологію, біологію, екологію та шляхи проникнення / практичні завдання • вміти самостійно розробляти науково-обґрунтовану систему спостережень, моніторингу та виявлення чужорідних видів флори та фауни на основі знань про шляхи проникнення та можливість акліматизації / практичні завдання, індивідуальні завдання • здатність виявляти закономірності розвитку і поширення чужорідних видів флори і фауни України / практичні завдання • здатність проводити аналіз фітосанітарної небезпеки чужорідних видів флори і фауни та їх впливу на природні та антропогенні екосистеми у разі проникнення / практичні завдання, індивідуальні завдання
Обсяг і форми контролю	3 кредити ECTS (90 годин): 14 годин лекції, 16 годин практичні, 60 годин самостійна робота; підсумковий контроль – диференційований залік.
Вимоги викладача	вчасне виконання завдань, активність, командна робота
Умови зарахування	Згідно з навчальним планом

ДОПОВНЮЄ СТАНДАРТ ОСВІТИ І ОСВІТНЮ ПРОГРАМУ

Компетенції	ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК02. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. СК3. Здатність використовувати ефективні методики визначення та ідентифікації шкідливих організмів, проводити фітосанітарну діагностику хвороб рослин, комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за стадіями розвитку і етапами органогенезу рослин	Програмні результати навчання	PH02. Відшукувати потрібну інформацію у науково-технічній літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати і оцінювати наявну інформацію. PH05. Обирати, розробляти і застосовувати з урахуванням новітніх досягнень науки і виробництва ефективні методи захисту рослин від шкідливих організмів з використанням інформації щодо фітосанітарного стану, прогнозів, екологічної ситуації і економічної доцільності. PH12. Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження у захисті й карантині рослин, обирати ефективні методи і засоби дослідження, аналізувати їх результати, обґрунтовувати висновки.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

Модуль 1. Чужорідні види флори України

Лекція 1.	Рудеральні та сеgetальні рослини України. Процеси збагачення та збіднення флори антропогенно порушених територій Методи обліку забур'яненості.	Практичне заняття 1 (ПЗ 1)	Методи обліку забур'яненості сільськогосподарських культур	Самостійна робота	Адвентивні, інвазійні, карантинні види флори України. Історія досліджень чужорідних видів рослин, їх зв'язок з карантином рослин
Лекція 2.	Огляд чужорідних видів флори України.	ПЗ 2	Дослідження видового складу чужорідних видів флори України		
Лекція 3.	Прогнозування експансії та успіх інвазії чужорідних видів флори України	ПЗ 3	Елементи прогнозування експансії чужорідних видів флори України		

Модуль 2. Чужорідні види фауни України

Лекція 4.	Чужорідні види комах фауни України, шляхи проникнення, морфологія, еко-біологічні особливості.	ПЗ 4	Огляд чужорідних видів комах фауни України, морфологія, біологія	Самостійна робота	Адвентивні, інвазійні, карантинні види фауни України. Історія досліджень чужорідних видів комах, кліщів, молюсків, нематод, їх зв'язок з карантином рослин
Лекція 5.	Чужорідні види кліщів, молюсків, нематод фауни України, шляхи проникнення, морфологія, еко-біологічні особливості.	ПЗ 5 ПЗ 6	Огляд чужорідних видів кліщів, молюсків, нематод фауни України, шляхи проникнення, морфологія, еко-біологічні особливості		
Лекція 6.	Прогнозування експансії та успіх інвазії чужорідних видів фауни України	ПЗ 7	Фітосанітарний ризик проникнення чужорідних видів фауни України		

Модуль 3. Біологічне забруднення як глобальна екологічна проблема: міжнародне законодавство та співробітництво

Лекція 7.	Міжнародна Конвенція про біологічне різноманіття (Convention on Biological Diversity, 1992). Міжнародна Глобальна програма по інвазійним видам (Global Invasive Species Programm, 1997). Глобальна база даних по адвентивним видам (Global Invasive Species Database, GIBD, 2001).	ПЗ 8	Національна стратегія щодо поводження з інвазійними чужорідними видами флори і фауни України на період до 2030 року	Самостійна робота	Біологічне забруднення як глобальна екологічна проблема: міжнародне законодавство та співробітництво

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

1. Ілюстрований довідник регульованих шкідливих організмів в Україні / [Башинська О. В., Константінова Н. А., Пилипенко Л. А. та ін.]. — К.: Урожай, 2009. — 249 с.
2. Мовчан О. М. Карантинні шкідливі організми: підручн. / О. М. Мовчан. — К.: Світ, 2002. — Ч. 1. — 288 с.
3. Мовчан О. М. Карантинні шкідливі організми: підручн. / Мовчан О. М., Сикало О. О., Устінов І. Д. — К.: Колообіг, 2005. — Ч. 1. — 411 с.
4. Карантинні організми (з основами експертизи підкарантинних матеріалів): навч. посіб. / С. В. Станкевич, І. П. Леженіна, І. В. Забродіна, Л. В. Жукова. Харків. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. — Харків: ФОП Бровін О. В., 2021. — 460 с.
5. Європейська та Середземноморська організація із захисту рослин. URL: [http://www.eppo.int/european and Mediterranean Plant protection organization](http://www.eppo.int/european_and_Mediterranean_Plant_protection_organization)
6. Глобальна база даних інвазивних видів. URL: <http://www.iucngisd.org/gisd/>

1. Бурда, Р. І., Пашкевич Н. А., Бойко Г. В., Фіцайло Т. В. 2015. *Чужорідні види охоронних флор Лісостепу України*. Наукова думка, Київ, 1–116.
2. Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Національної стратегії щодо поводження з інвазійними чужорідними видами флори і фауни в Україні на період до 2030 року» URL: <https://mepr.gov.ua/news/33368.html>
3. Зав'ялова Л. В. Види інвазійних рослин, небезпечні для природного фіторізноманіття об'єктів природно-заповідного фонду України. *Біологічні системи*. - 2017. - Т. 9, Вип. 1. - С. 87-107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/biolsist_2017_9_1_17
4. Сорняки: злакові та широколистяні. Бур'яни: злакові та широколистяні. Справочник. / Авторы-составители: Бурда Р.И., Стратиевский Д.А. – К.: BayerCropScience, 2013. – 19+223+ [17] с
5. Чорна книга рослин. Рослини занесені в чорну книгу. URL: <https://sad-fasad.com.ua/chorna-kniga-roslin-roslini-zaneseni-v-chornu>

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ (електронне посилання на положення)

СИСТЕМА		БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання	100 бальна ECTS (стандартна)	до 50	50% від усередненої оцінки за модулі
		до 50	підсумкове тестування
Модульне оцінювання	100 бальна сумарна	до 50	відповіді на тестові питання
		до 20	усні відповіді на лабораторно-практичних заняттях
		до 30	результат засвоєння блоку самостійної роботи

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.